

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Detská práca

Predpokladaný čas: 45 min.

Pomôcky:

- Postity
- Flipchartový papier
- Fixky
- Príloha A – Príbehy
- Príloha B – Hodinky (pre každého resp. každú jeden)
- Príloha C – Vybrané články z Dohovoru o právach dieťaťa
- Príloha D - Otázky

Cieľ:

- zoznámiť sa s problematikou detských otrokov/kýň na základe porovnania vlastných osudov a podmienok s podmienkami detských otrokov/kýň
- študenti/ky si počas práce s tematikou detských otrokov uvedomujú, že veci, možnosti a práva, ktoré považujú za prirodzené, a nad ktorými ich zriedka napadne sa zamyslieť, môžu byť pre deti v iných krajinách len vzdialeným snom
- zoznámiť sa s možnosťami a nástrojmi, ktorými je možné situáciu zmeniť

Icebreaker: Made in?

(5 min)

Po príchode do triedy lektor/ka rozdá každému v triede jeden postit a vyzve všetkých ľudí v triede nech sa dajú do dvojíc a v dvojici zistia kde bola vyrobená nejaká časť ich oblečenia (tričko, mikina, rifle, tenisky,...), napíšu to na postit a prilepia na flipchart/tabulu, na ktorej bude načrtnutá mapa sveta. Trik je v tom, že štítok mu musí prečítať spolužiak/čka, sami si ho nesmú prečítať.

Lektor/ka prečíta niekoľko z nich a zhrnie, z ktorých krajín pochádza väčšina odevov, ktoré deti nosia. Je otázkou na zamyslenie, prečo z týchto krajín pochádza väčšina odevov a k danej téme sa vrátia neskôr.

Po tejto aktivite sa ich lektor/ka pýta:

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Ako približne vyzerá váš klasický deň? Či už niekedy pracovali? O akú prácu išlo? Či ich táto práca bavila? Či deti na Slovensku pracovať môžu?

Po krátkej diskusii začína aktivita a každý dostane prílohu hodiny s otázkami.

Aktivita: Denný harmonogram

(30 min)

Môj harmonogram (5 min.)

Do hodiniek by mali individuálne napísať alebo nakresliť, aké rôzne aktivity robia v priebehu dňa a na druhú stranu môžu sami seba aj nakresliť. Na napísanie majú 4 minút. Následne si vo dvojiciach porovnajú svoje vlastné harmonogramy (1 min).

Lektor/ka vyzve triedu, či sa vyskytli nejaké výrazné rozdiely v pároch alebo naopak, úplné zhody.

Prípady pracujúcich detí (10 min)

Lektor/ka vyzve páry aby sa rozdelili. Jeden z páru sa postaví na ľavú stranu miestnosti a druhý na pravú. Tak sa vytvoria dve veľké skupiny. Každá skupina dostane iný prípad (Alechandru a Hamiša), vybrané články z Dohovoru o právach dieťaťa a otázky, na ktoré musia zodpovedať. Za úlohu dostanú prečítať si prípad. Následne by si mali predstaviť všetko čo v priebehu dňa robí, vypísať jej aktivity a vsunúť ich do hodín, ktoré nakreslia na flipchartový papier. Na druhý flipchart zodpovedajú na otázky z dotazníka a zároveň vypíšu práva, ktoré boli v danom prípade porušené. Nie je vôbec dôležité, že na niektoré otázky nevedia odpovedať priamo z textu. Dôležité je, aby sa ich pokúsili zodpovedať na základe dojmov z príbehu.

Čas prezentácie (10 min)

Po dokončení skupinovej práce nastane prezentácia prípadu. Skupina okrem iného porovnáva aj svoj klasický deň s prípadom Alexandry alebo Hamiša.

Reflexia (5 min)

Lektor/ka sa po odprezentovaní pýta a vyzýva triedu na zamyslenie. Ich myšlienky sa snaží zachytiť na flipchartový papier.

Prečo deti pracujú? Bude mať rodina z čoho žiť ak dieťa nebude pracovať? Myslíš si, že deti by mali pracovať? Dá sa pracujúcim deťom nejak pomôcť? Čo môžeme urobiť my?

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Záver: evaluácia

(5 min)

Lektor/ka sa spýta, či by chcel niekto zhrnúť, čo sa tu dnes stalo. Následne môže zrekapitulovať, že dnes mali možnosť konfrontovať svoj život so životom približne rovnako starého človeka a zistiť, že nie každý má také možnosti ako máme my.

Opätovne obráti pozornosť na mapku, ktorú vytvorili na začiatku a spýta sa:

Prečo väčšina ich oblečenia nepochádza z Európy? Vieme, kto tieto tovary vyrába? Aké výhody majú z detskej práce spotrebitelia?

Na záver sa spýta, či sa triede táto hodina páčila a urobia krok vpred všetci, ktorí budú sledovať visačky a obaly produktov, ktoré si kupujú.

Príloha A - Príbehy

Alexandra

Dvanásť-ročnú Alexandru prebúdza o štvrtej ráno jej otec, Don José. Alexandra nechodí do školy, ale pracuje. Zbiera malé mäkkýše v močiarochoch na ostrove v Usulután, El Salvador.

Pretože sa do práce ponáhľa, nestíha sa naraňajkovať. Namiesto toho ráno skontroluje, či má všetky potrebné veci do práce, keďže bude 14 hodín pracovať v bahne. Medzi veci, ktoré si nesmie zabudnúť patrí približne 12 cigariet a najmenej štyri tabletky na energiu, aby pri práci nezaspala. Značnú časť peňazí, ktoré si zarobí, minie práve na tieto veci.

Alexandra pracuje v močiaroch bez topánok za každého počasia. V močiari je množstvo komárov a okrem bolestivých hryznutí čelí aj ranám a odreninám, ktoré si spôsobí pri zbieraní mäkkýšov v bahne. Cigarety pomáhajú odradiť komáre, ale keď jej dôjdu cigarety, nemá ju ďalej čo chrániť pred hmyzom. Domov príde celá dokúšaná.

Alexandra zarába veľmi málo. Keď sa jej zadarí a nazbiera dva košíky mäkkýšov, zarobí 1,40 dolára na deň. Alexandra má sedem mladších súrodencov, nemá čas chodiť do školy a hrať sa s ostatnými deťmi. Alexandra sa nehrá rada s ostatnými deťmi. Smejú sa jej, že smrdí a vyhýbajú sa jej, pretože pracuje ako zbieračka mušlí.

Alexandra už stratila všetko sebavedomie. Rovnako ako ostatné deti, ktoré zbierajú mušle aj ona sa cíti oddelená od spoločnosti.

Hamiš

Napriek tomu, že Hamiš má len 11 rokov, už má za sebou kariéru baníka. Vyhodili ho zo školy, lebo jeho otec nebol schopný platiť školné a kúpiť mu školskú uniformu. Preto ako 8-ročný opustil svoju rodnú dedinu Makumira v Tanzánii a rozhodol sa skúsiť šťastie a zarobiť peniaze ako baník.

Vypýtal si od mami peniaze na ponožky, no namiesto toho si kúpil lístok do 70 km vzdialeného mesta na severe.

Keď prišiel do dediny, opýtal sa chlapca, kde sa nachádza baňa. Začiatky boli pre neho veľmi ťažké. Bol nováčik a nemal tam ani žiadnych príbuzných. Po niekoľkých dňoch ponevierania sa po ťažobných oblastiach ho jeden z majiteľov zamestnal ako pomocníka. Nasledujúci deň, Hamiš a jeho rovnako starý kamarát boli poslaní do šachty po ľane aby priniesli dole náradie a odniesli vypité fľaše s vodou.

Od toho dňa pracoval ako pomocník v šachte. Šachta je hlboká 300 metrov, je v nej tma a extrémne teplo. Tí, ktorí idú do šachty, musia mať špeciálne svetlo. Ich pokožka sa zafarbí na čierne kvôli vysokej vlhkosti, teplu a všadeprítomnému bahnu.

„Skoro som sa udusil v šachte kvôli nedostatočnému prívodu kyslíka“, povedal Hamiš. Všetci v okolí volajú Hamiša „hadí chlapec“, pretože sa plazí v malých tuneloch ako had. Zdravotný stav „hadích chlapcov“ je veľmi zlý, dýchajú škodlivé výpary, ktoré sa nachádzajú v baniach a majú nedostatočnú stravu. Hamiš často pracuje 18 hodín denne na jednej žemli a varenej koreňovitej zelenine (maniok).

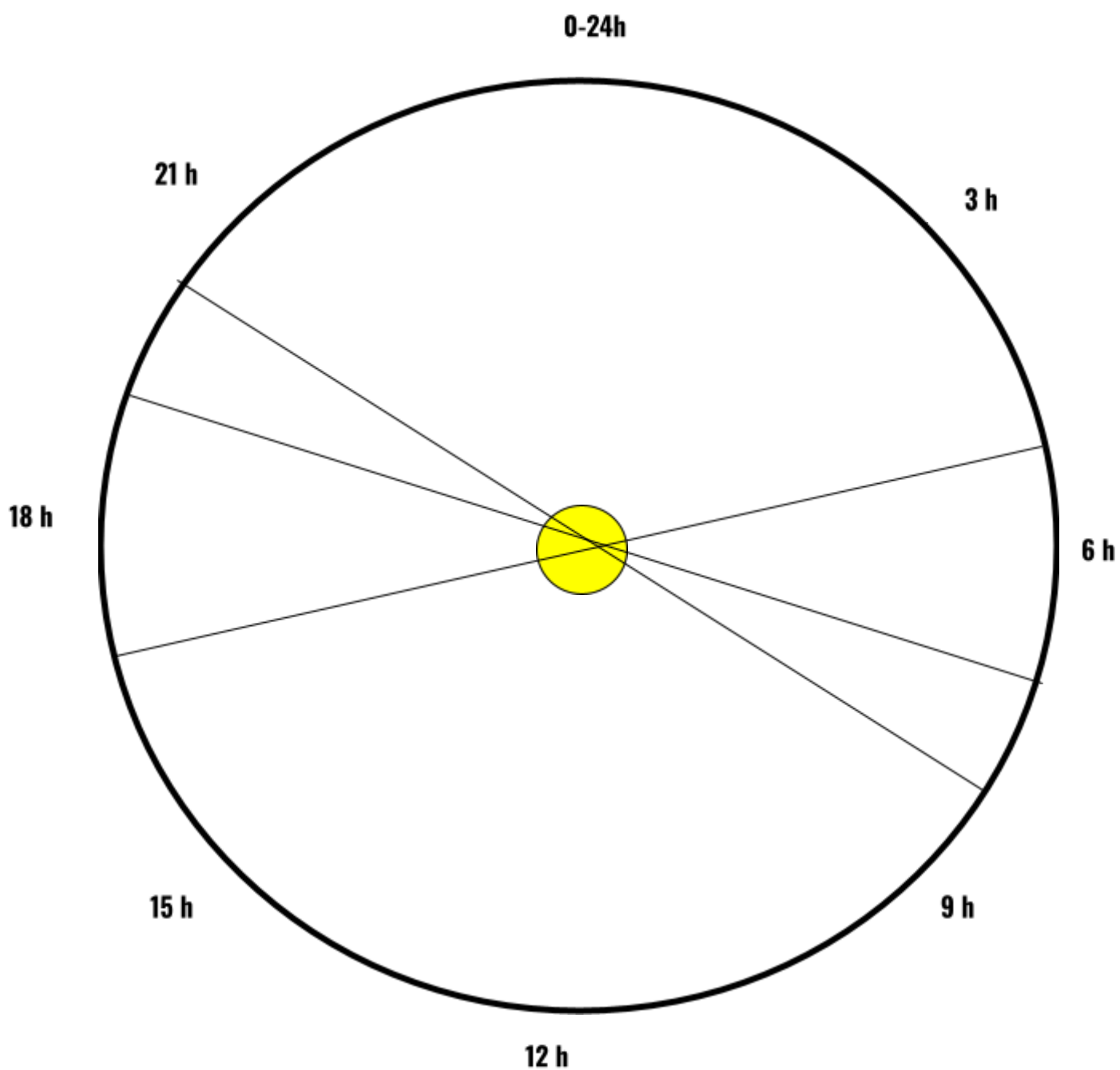
Hamiš zarába od 0,60 do 1,20 dolárov na deň. Niektoré deti sa prehrabávajú v štrku v blízkosti lomu s nádejou, že nájdu drahé kamene. V okolí sa rozprávajú rôzne príbehy ako nejeden chlapec na tom zbohatol a slúži to ako lákadlo pre nových chlapcov, aby prišli pracovať do kameňolomu.

Príloha B - 24 hodinový harmonogram

Meno.....

Vek.....

Príloha C – Práva dieťaťa

Podľa Dohovoru o právach dieťaťa, ratifikovaného v roku 1989 OSN, všetky deti do 18 rokov majú okrem iného:

Právo na primeranú životnú úroveň. To znamená, že rodičia musia zabezpečiť, aby ste mali čo jesť, čo si obliecť, kde bývať, atď. Ak si to rodičia nemôžu dovoliť, musí pomôcť vláda.	Právo na ochranu proti pohlavnému zneužívaniu. Znamená to, že nikto nesmie s vaším telom robiť nič, čo sami nechcete, napríklad fotiť a dotýkať sa ho, alebo vás nútiť povedať veci, ktoré povedať nechcete.
Právo na zdravotnú starostlivosť. Znamená to, že keď ste chorí, máte nárok na profesionálnu starostlivosť a lieky. Dospelí sa v prvom rade musia zo všetkých síl snažiť, aby ich deti neochoreli, a to najmä tak, že deťom poskytujú stravu a starajú sa o ne.	Právo na adekvátnu výchovu. Účelom vašej výchovy je plne rozvinúť vašu osobnosť, talent, duševné a fyzické schopnosti. Výchovou by ste mali získať úctu k vašim rodičom, kultúrnej identite, prostrediu, v ktorom žijete, aj k hodnotám iných, a tak sa pripraviť na zodpovedný a pokojný život v slobodnej spoločnosti rešpektujúc práva iných ľudí a svoje okolie
Právo získavať informácie z rozhlasu, televízie, novin, kníh a iných zdrojov z celého sveta. Rodičia musia zabezpečiť, aby ste dostávali informácie, ktorým dokážete porozumieť	Právo na ochranu pred ublížením. Dospelí musia zabezpečiť, aby ste boli chránení proti zneužívaniu, násiliu a zanedbávaniu. Dokopy ani vaši rodičia nemajú právo vám ublížiť.
Právo na zábavu, hru a účasť na kultúrnych aktivitách.	Právo na informácie o svojich právach a povinnostiach.
Právo na dostatok jedla a čistej vody	Právo na svoj názor a jeho presadzovanie
Právo na vzdelanie. Musíte získať základné vzdelanie, ktoré musí byť bezplatné. Mali by ste tiež mať možnosť navštevovať strednú školu.	Právo na súkromie. Právo na ochranu pred neopodstatneným narušovaním súkromia, rodiny, domova a korešpondencie.

Právo na to, aby ste neboli zneužití ako lacná
pracovná sila. Práca nesmie ohrozovať vaše zdravie,
výchovu a rozvoj.

Právo na ochranu pred zlým zaobchádzaním zo
strany rodičov, alebo iných osôb, ktorým ste boli
zverení do starostlivosti.

Príloha D – Otázky

Nakresli dieťa z príbehu

Ako sa dieťa volá?

V akej krajine žije?

Má rodinu?

Aké má zamestnanie?

Koľko hodín denne musí pracovať?

Je spokojný so svojou prácou?

Chodí do školy?

Z čoho má najväčší strach?

Aké má prania?